

## מה וכי בחוברת

בגושיה — זהו סיפור ילדותה של שפרה הקטנה שנעזבה ברחוב לגורלה, בשנות השואה ואישה פולניה ממשוטות-עם, אספה אותה אל ביתה, אימצה אותה לבת וגידלה אותה בסכנות ובחירוף נפש כל שנות המלחמה.

סיפור זה משוחזר לפי המכתבים שכתבה אישה זו, לאוקדיה ירומירסקה, לבקשת חבריה-לחיים של שפרה שהיא עתה חברת-קיבוץ בארץ ואם לשלושה ילדים.

★

דולהינוב — היא עיירה, במזרח-פולין, וככל קהילות פולין עברה גם עליה הכוס: נגישות, התעללויות, גטו, גירושין והשמדה. יעקב סיגאלציק, עם חבורה של צעירים יהודים מצליח להימלט ליער, להיפגש עם הפרטיזנים ולהקים במסגרתם יחידה יהודית אוטונומית בפקודו, שלזכותה נזקפים שורת מיבצעים נועזים של הצלת יהודים, נקמה בפורעים, חבלה והרג בכובש הנאצי. את כל אלה מעלה הוא בעדותו „מזכרונותיו של פארטיון“, השמורה בארכיון „מורשת“.

★

בשנת 1944 ריכזו הגרמנים כ-140 עובדי-דפוס, ציירים, אקדמאים, עובדי באנק — בשני בלוקים סגורים במחנה זכסנהאוזן וכאן הוקם בית-חרושת לזיפים בקנה-מידה גדול. זויפו בו תעודות ומיסמכים בשביל שירות הביון הנאצי, כספים ובולים של בעלות-הברית שנועדו להפצה בארצותיהן. עובדי הכפיה הללו היו מוחזקים בתנאי-חיים הוגנים ובלבד שיעשו את מלאכתם, אולם רק בנס ניצלו מהשמדה עם מפלת הנאצים.

על כל הפרשה הזאת מספר א. בורגר בעדותו „מזיפי הכספים מזכסנהאוזן“. גם עדות זו שמורה בארכיון „מורשת“.

★

השואה והמרד בפּינסק — זהו חלקה הראשון של מונוגרפיה מפורטת על קיצה של קהילת פינסק, הגדולה והמרכזית באיזור הספר פולסיה שבפולין (היום ברה"מ). המונוגרפיה בשלמותה (כולל פרק על הפארטיזנים מפּינסק ביערות — שאינו מובא פה) מופיעה ב„ספר-פינסק" ומחברה הוא נחום בונה.

★

מה הניע את היטלר לתקוף את ברה"מ, למרות גישתם המסורתית של אנשי הצבא הגרמנים, שהזהירו במשך דורות מפני הסתבכות מלחמתם במרחבים הרוסיים העצומים — על שאלה זו מנסה לענות ד"ר יהודה ואלץ, מרצה להיסטוריה צבאית באוניברסיטת ת"א. (ע"פ הרצאה ב„חוג נאמני מורשת“, גבעת חביבה 1967).

★

יוסף לוינגר ברשימתו „החינוך לאלמוות גזענית" סוקר את שיטות החינוך הנאצי ומטרותיו.

★

צבי ארז סוקר את ספרה של ד"ר ליוויה רוטקירכן „התפתחות האנטישמיות ורדיפות היהודים בהונגריה" ומעיר הערות ביקורתיות בנידון.

★

החוברת נועדה להופיע בסוף מאי. ימי החירום שפקדונו בסופו של אותו חודש והמערכה שלאחריהם, הכריחו אותנו לדחות את הופעתה עד כה.